

SÖ-förlaget
SKOLÖVERSTYRELSEN

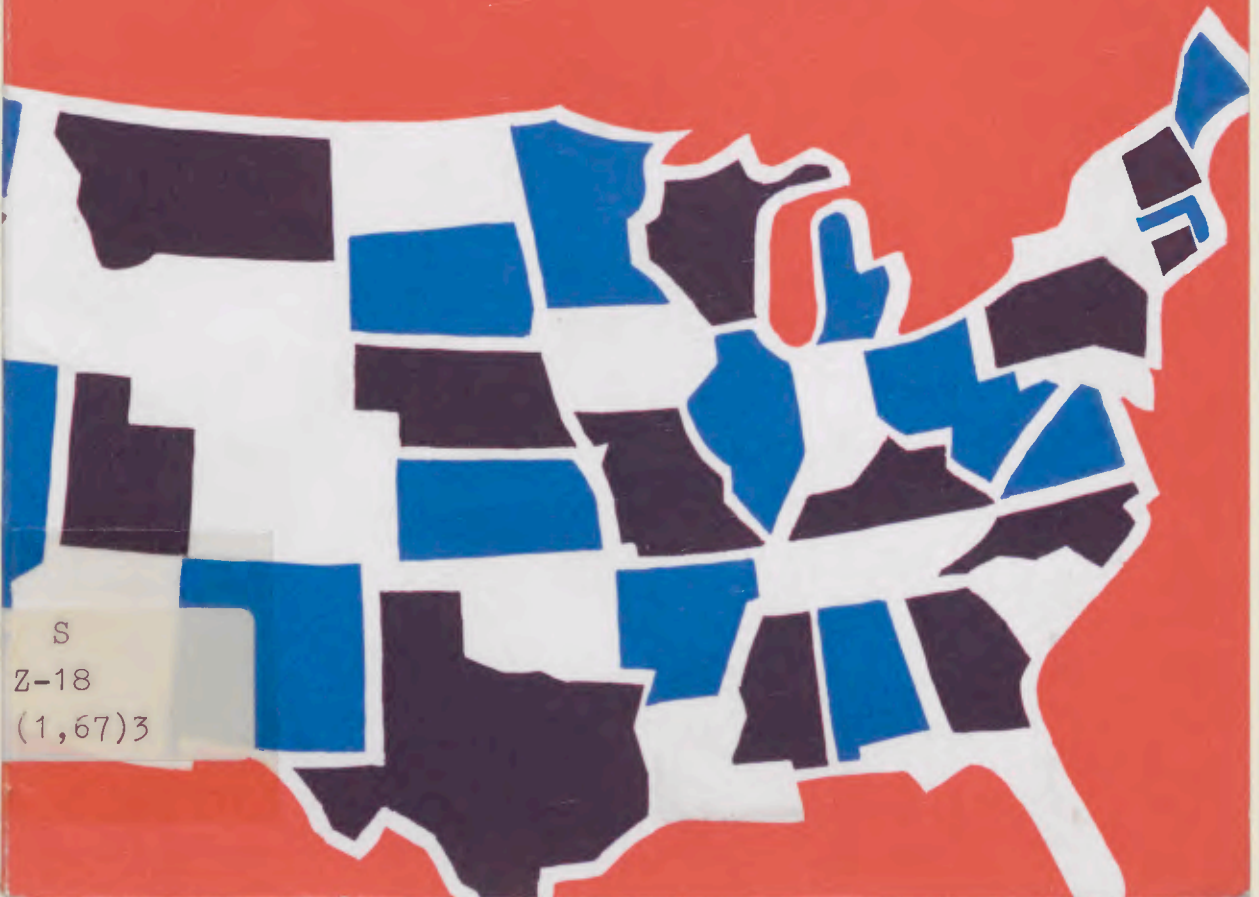
PEDAGOGISKA FÖRSÖK VID STATENS
FÖRSÖKSSKOLA I LINKÖPING

3

Integrerad undervisning och material- konstruktion åk 8

INOM INTRESSEOMRÅDET USA I ÄMNENA
HISTORIA, GEOGRAFI OCH SAMHÄLLSKUNSKAP

Av Lennart Ahl Perolof Bergqvist Eve Malmquist
Per Wikberg

S
Z-18
(1,67)3

INTEGRIERTER UNTERRICHT UND MATERIAL-
KONSTRUKTION FÜR DIE 8. KLASSE

Interessengebiet USA für den Unter-
richt in Geschichte, Geographie und
Staatsbürgerkunde

Georg-Eckert-Institut BS78

1 132 646 8

Pedagogiska försök vid Statens
försöksskola i Linköping

Projektledare EVE MALMQUIST

3

Integrerad under- visning och materialkonstruktion

INOM INTRESSEOMRÅDET USA I
ÄMNENA HISTORIA, GEOGRAFI
OCH SAMHÄLLSKUNSKAP · ÅK 8

av Lennart Ahl · Perolf Bergqvist
Eve Malmquist · Per Wikberg

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
Schulbuchbibliothek

17096

SÖ-förlaget
SKOLÖVERSTYRELSEN

~~Internationales Schulbuchinstitut
Braunschweig
- Bibliothek -~~

Utformning och redigering PKoP AB

Produktion 1967 SÖ-förlaget/Skolöverstyrelsen

Tryckt hos Gummessons Boktryckeri AB, Falköping 1967

5
Z-18(1,67)3

Innehåll

Till Skolöverstyrelsen	4
1. Målsättning för försöket	5
2. Val av intresseområde och tidsfördelning mellan olika ämnen	6
3. Försökets förutsättningar	7
Lärare	7
Lokaler	8
Material	8
4. Valet av metodik	9
5. Förberedelsearbetet	12
6. Arbetets genomförande	13
Stimulering	13
Instudering av grundkursen	13
Valet av fördjupningsuppgifter	14
Det fria arbetet	15
Elevredovisning	17
Prov	18
7. Sammanfattning och utvärdering	18
BILAGOR	
1. Grundkurs i historia: USA	21
2. Grundkurs i geografi: USA	22
3. Förslag till fördjupningsuppgifter för intresseområdet USA	25
4. Exempel på grundkursfrågor	41
Litteratur	43
Statens Försöksskola i Linköping	46
Skrifter från Statens Försöksskola i Linköping	47

Till Skolöverstyrelsen

Läroplan för grundskolan av år 1962 framhåller i olika sammanhang, att vissa fördelar kan vinnas genom att behandlingen av närbesläktade eller sammanhörande kursmoment inom de samhällsorienterande ämnena på högstadiet samordnas.

Här föreliggande rapport utgör en redovisning av uppläggning och genomförande av ett försök med integrerad undervisning inom intresseområdet USA, som utfördes höstterminen 1963 i årskurs 8 vid Statens Försöksskola i Linköping.

Det huvudsakliga syftet med det arrangerade försöket har varit att söka vinna så ingående erfarenheter som möjligt angående de problem av olika slag, som möter vid det praktiska genomförandet av en integration av undervisningen i ämnena historia, samhällskunskap och geografi i årskurs 8.

Försöket har genomförts av en arbetsgrupp, bestående av, förutom undertecknad, adjunkterna vid skolan Lennart Ahl, Perolof Bergqvist samt Per Wikberg.

Jag får härmed å denna arbetsgrupps vägnar vördsamt till Skolöverstyrelsen överlämna en rapport angående utfallet av detta försök jämte inom ramen för studien producerat arbetsmaterial.

Linköping den 10 oktober 1964

Eve Malmquist

1. Målsättning för försöket

”Genom att behandlingen av närbesläktade eller sammanhörande kursmoment i geografi, historia och samhällskunskap samordnas, kan en önskvärd fördjupning inom ett sålunda organiserat område ske på ett naturligt sätt”, framhålles i Läroplan för grundskolan av år 1962¹. Vidare framföres synpunkter beträffande de fördelar som kan vinnas med ett sådant arbetssätt inom de samhällsorienterande ämnena på grundskolans högstadium.

Eleverna förutsättes kunna få en vidare utblick över problemen än vid en strikt ämnesinriktad undervisning.

Sammanhörande kursmoment inom de olika ämnena kan aktualiseras och behandlas ungefär samtidigt, t. ex. både i geografi och historia, och därigenom kan undervisningstiden utnyttjas på ett mera effektivt sätt. Lärarna i de olika ämnena får vidgade möjligheter att tillämpa friare arbetsformer i sin undervisning. Genom samverkan de berörda lärarna emellan kan arbetet med konstruktion av arbetsuppgifter underlättas, liksom arrangerandet av studiebesök, exkursioner, filmvisningar, föredrag etc.

Lgr diskuterar vidare de tekniska svårigheter som kan uppstå vid *samlad undervisning* på högstadiet i grundskolan, och konstaterar att en mellan orienteringsämnena i möjligaste mån *samordnad undervisning* måste bli den vanligaste formen för ämnessamverkan, när olika lärare bestrider undervisningen.

Detta senare arbetssätt innebär i huvudsak att besläktade moment inom de olika ämnena tas upp till behandling samtidigt.

Men Lgr föreslår också att ”flera lärare, som så önskar,” skall kunna ”helt samordna behandlingen av vissa stoffenheter och därvid använda gemensamt utarbetade uppgifter”. (Lgr s. 212)

Här föreliggande rapport utgör en redovisning av uppläggning och genomförande av ett försök med samlad undervisning kring intresseområdet USA, som utfördes höstterminen 1963 i årskurs 8 vid Statens Försöksskola i Linköping.

Beteckningen ”samlad undervisning” (Lgr s. 38) har emellertid i anslutning till senare praxis ersatts med ”integrerad undervisning”.

Det huvudsakliga syftet med det arrangerade försöket har varit att söka vinna så ingående erfarenheter som möjligt angående de problem av olika slag, som möter vid det praktiska genomförandet av en integration av undervisningen i ämnena historia, samhällskunskap och geografi i årskurs 8.

---

¹ I denna rapport används i fortsättningen förkortningen Lgr, då Läroplan för grundskolan av år 1962 avses.

2. Val av intresseområde och tidsfördelning mellan olika ämnen

Planeringsarbetet för försöket omfattade i första hand en genomgång i stort av årskursinnehållet inom de aktuella ämnesområdena. Därefter vidtog överläggningar inom arbetsgruppen för ett urval av intresseområden, som kunde erbjuda lämpliga ämnesmoment för en samordning av undervisningen i historia, samhällskunskap och geografi.

Sådana intresseområden borde erbjuda stoff från betydelsefulla moment inom samtliga berörda ämnen och ej ha större omfattning än att de vart och ett kunde behandlas inom en tidsperiod av 5—6 läsveckor.

Efter ingående överväganden beslöt vi oss för att som studieföremål för en första "intensivperiod" välja ett av de kursavsnitt som Lgr rekommenderar som lämpliga för mellan olika ämnen integrerad undervisning i årskurs 8, nämligen USA.

En väsentlig grundförutsättning för framgång med varje form av individualisering i undervisningen måste anses vara, att det finns till förfogande lämpligt studiematerial med tillräcklig variationsbredd i olika avseenden.

Att vi valde just USA för ett förstlingsförsök med integrerad undervisning motiverades bl. a. av att tillgången på olika typer av studiematerial för ett arbete med detta intresseområde befanns vara betydligt mycket rikligare än för merparten av de övriga kursmoment som av Lgr föreslås till behandling på detta sätt.

Den anknytning till det aktuella skeendet, som Lgr i många sammanhang rekommenderar (se t. ex. s. 251, 258 och 263), föreföll oss dessutom relativt lätt att åstadkomma i fråga om detta intresseområde.

Som Lgr framhåller (s. 212) är det "sällan möjligt eller lämpligt att anslå lika lång tid åt behandlingen av näraliggande moment i de olika ämnena". Dessutom kan man inte alltid behandla de valda momenten jämsides i de olika ämnena, även om det naturligtvis är önskvärd, att de tidsmässigt studeras i så nära anslutning till varandra som möjligt. Dessa mera allmänna uttalanden gäller också för det mera avgränsade område, som vi valt för vårt integrationsförsök — USA. Medan detta intresseområde inom ämnet *geografi* utgör ett av de mera centrala och mest tidskrävande avsnitten i årskursen, blir det inom ämnet *samhällskunskap* vanligen knappast upptaget till behandling annat än i samband med aktuella händelser.

USA:s styrelsesätt är naturligtvis värt ett särskilt studium, men otillräckliga terminologiska kunskaper inom området kan dock

vålla vissa svårigheter för eleverna i årskurs 8, eftersom en geromgång av Sveriges statsskick ingår som ett undervisningsmoment först i årskurs 9.

I kursen i *historia* för årskurs 8 är USA ett studieobjekt bland många andra, och läraren anser sig väl i allmänhet inte kunna ägna så många lektionstimmar åt USA:s inre utveckling, som ur andra synpunkter måhända vore önskvärt. En samverkan mellan de samhällsorienterande ämnena torde emellertid öka möjligheterna att utnyttja stoffet om USA också i dessa avseenden.

Vi vill i detta sammanhang framhålla, att USA:s utrikespolitik knappast kan ryckas ut ur sitt globala sammanhang, utan lämpligen bör behandlas i samband med de avsnitt som skildrar det världspolitiska skeendet.

Den vid planeringen av arbetet inom intresseområdet förda diskussionen om timfördelningen mellan de tre läroämnena ledde till en preliminär överenskommelse, att vi skulle använda 18 lektioner i geografi, 6 i historia och 3 i samhällskunskap för försöket med en integrerad undervisning rörande intresseområdet USA.

3. Försökets förutsättningar

Lärare En effektiv integrerad undervisning i de samhällsorienterande ämnena på grundskolans högstadium förutsätter i allmänhet, att samma lärare undervisar i mer än ett av de berörda ämnena.

Om flera olika lärare svarar för undervisningen i de tre ämnena, är det enligt Lgr tillrådligt, att man nöjer sig med att söka åstadkomma en ämnessamverkan. Om samma lärare har alla tre ämnena, är det naturligtvis möjligt för honom att disponera den samlade lektionstiden så som det kan anses lämpligt för en integration av undervisningen inom vissa kursavsnitt. Han kan sedan i efterhand se till, att de ämnen som anses ha "förlorat tid" ges kompensation härför.

I det för vårt försök aktuella fallet var denna för integrerad undervisning gynnsamma förutsättning beträffande lärarnas tjänstgöringsförhållanden förhanden i två av de berörda klasserna, medan i den tredje en lärare undervisade i historia och samhällskunskap och en annan i geografi.

Eftersom vi ansåg det önskvärt, att försöket arrangerades under förhållanden som var så realistiska som möjligt och lika de som gäller vid andra ordinära skolor inom det obligatoriska skolväsendet, beslöt vi att undvika alla ändringar av det i vanlig ordning fastställda schemat. Vi upprättade däremot en timplan, som fick gälla för samtliga tre i försöket deltagande klasser. Den fick följande utseende:

Vecka	Historia	Geografi	Samhällskunskap	S:a
1	—	3 t. stimulering och genomgång av grundkurs	—	3 t.
2	3 t. genomgång av grundkurs	3 t. genomgång av grundkurs	—	6 t.
3	3 t. arbete med fördjupningsuppgifter	3 t. arbete med fördjupningsuppgifter	1 t. arbete med fördjupningsuppgifter	7 t.
4	1 t. förhör på grundkurs	3 t. arbete med fördjupningsuppgifter	1 t. arbete med fördjupningsuppgifter	5 t.
5	—	3 t. redovisning	1 t. redovisning	4 t.
6	—	3 t. redovisning och prov	—	3 t.
S:a	7 timmar	18 timmar	3 timmar	28 t.

Det är inte realistiskt att anta att en timplan som denna, som löper över många veckor, kan genomföras helt utan korrigeringar, föranledda av friluftsdagar o. d. Man kan ej heller räkna med att arbetet i olika klassavdelningar fortskrider lika snabbt. De svårigheter som vållades av dessa väntade komplikationer visade sig emellertid relativt lätt överkomliga, och tidsschemat kunde därför hållas i alla väsentliga avseenden.

Lokaler De typer av fritt arbete som Lgr rekommenderar är svårigen genomförbara utan tillgång till välutrustade ämnesrum. Vid Statens Försöksskola har av vanliga klassrum skapats ämnesrum med relativt goda uppsättningar av litteratur och annat arbetsmaterial. Institutionerna för geografi, historia och samhällskunskap ligger bredvid varandra i samma våningsplan längs en korridor, som är användbar som grupprum vid elevernas fria arbete. Skolans elevbibliotek, som också kom till flitig användning under försöket, ligger t. v. i en annan del av byggnadskomplexet, något som innebär vissa olägenheter.

Material Avser man att anordna undervisning av den nu aktuella typen, är man i mycket hög grad beroende av tillgången på arbetsmaterial. Liksom vid alla former av individualisering krävs ett rikligt urval av litteratur, och ofta behövs flera exemplar av varje bok. Naturligtvis måste man utgå från det redan tillgängliga bokbeståndet, men även ett välförsett ämnesrumsbibliotek kan behöva kompletteras. Begär man av lärarna en planering i detalj långt i förväg, torde många goda initiativ kvävas i sin linda. Vi

har funnit det mycket önskvärt att det ges möjlighet till "spontana" inköp i nära anslutning till ett aktuellt undervisningsmoment. Vid Statens Försöksskola har denna möjlighet förelegat i samband med det aktuella försöket. Även i en "normal" skolsituation synes det oss lämpligt, att vissa medel för sådana ändamål står till studierektors eller institutionsföreståndarens förfogande. En del behov bör också kunna täckas genom användning av beviljade anslag för inköp av böcker till skolans bibliotek. Där så är möjligt, bör givetvis också de offentliga biblioteken utnyttjas.

Tillgången på litteratur, uppslags- och bildverk, diabilder och kartor spelar en avgörande roll för försökets uppläggning och genomförande. Då arbetet måste bedrivas än i ett ämnesrum, än i ett annat, visade det sig mycket praktiskt och tidsbesparande att använda rullbord för transporter och förvaring av litteratur och annat arbetsmaterial.

Integrationsförsöket bedrevs parallellt i alla tre klassavdelningarna. Mot ett sådant arrangemang kan flera argument anföras, särskilt det ökade behovet av böcker, apparatur och lokaler vid de tillfällen, då lektionerna infaller samtidigt. För parallelliseringen talar bl. a. att man kan nedbringa kostnaderna för hyra eller lån av film; man kan vidare t. ex. samordna engagemang av intervjuobjekt och lån av böcker från offentliga bibliotek.

4. Valet av metodik

Vid behandlingen av USA:s geografi brukar en hel del historiskt stoff osökt komma med. Näraliggande exempel härpå är sådana kursavsnitt som europeernas besittningstagande av kontinenten eller plantageägarnas behov av negerslavar.

Å andra sidan behöver eleverna vid studium av USA:s historia vissa kunskaper om USA:s karta och näringsliv, t. ex. vid ett försök att belysa bakgrunden till motsättningarna mellan nord- och sydstaterna under inbördeskriget.

Vid en integration av undervisningen i geografi och historia bör man därför kunna räkna med en viss tidsbesparing. Möjligheterna att arrangera undervisningen med varierande klassstorlek utnyttjades i viss mån i stimuleringsavsnitten.

Utarbetandet av en materialserie för en integration av grundkursen för intresseområdet USA låg inte inom ramen för försöket. Det blev därför nödvändigt att separat instudera grundkurserna i historia och geografi. De lektionstimmar som ämnet samhällskunskap bidrog med för integrationsförsöket förlades till de tidsperioder, då eleverna fick bedriva ett mera självständigt och fritt

arbete. De av oss i detta sammanhang givna fördjupningsuppgifterna innehöll talrika inslag med anknytning till aktuella samhällsförhållanden.

Vi fann det lämpligt och naturligt att ansluta studierna av grundkursen till de existerande läroböckerna. Dessa kompletterades emellertid med individualiserande material: instuderingsfrågor och olika typer av arbetsövningar.

Då genomgången av grundkursen avslutats, skulle ett integrerat moment av mera självständigt elevarbete sättas in. Lgr rekommenderar härvidlag grupparbete som arbetsform "speciellt i orienterings- och övningsämnen samt inom den samlade undervisningens ram". (Lgr s. 55)

Då emellertid en del elever på högstadiet brukar föredra att arbeta ensamma, beslöt vi att konstruera uppgifter lämpade både för grupper och enskilda. Uppgifterna skulle vara svårighetsgraderade.

Hur en principskiss över uppläggningsen av försöket skulle kunna se ut visas på s. 11.

Kommentar till principskiss på sid. 11

Efter stimuleringslektionen instuderas grundkurserna inom respektive ämnen utan medvetna och systematiska försök till integration.

I både historia och geografi ingår moment av samhällskunskap. De därpå följande fördjupningsuppgifterna bygger givetvis på förkunskaper från grundkursstudiet.

Varje särskild fördjupningsuppgift bör helst vara integrerad, dvs. den bör innehålla stoff som anknyter till alla de tre ingående ämnena eller till åtminstone två av dem.

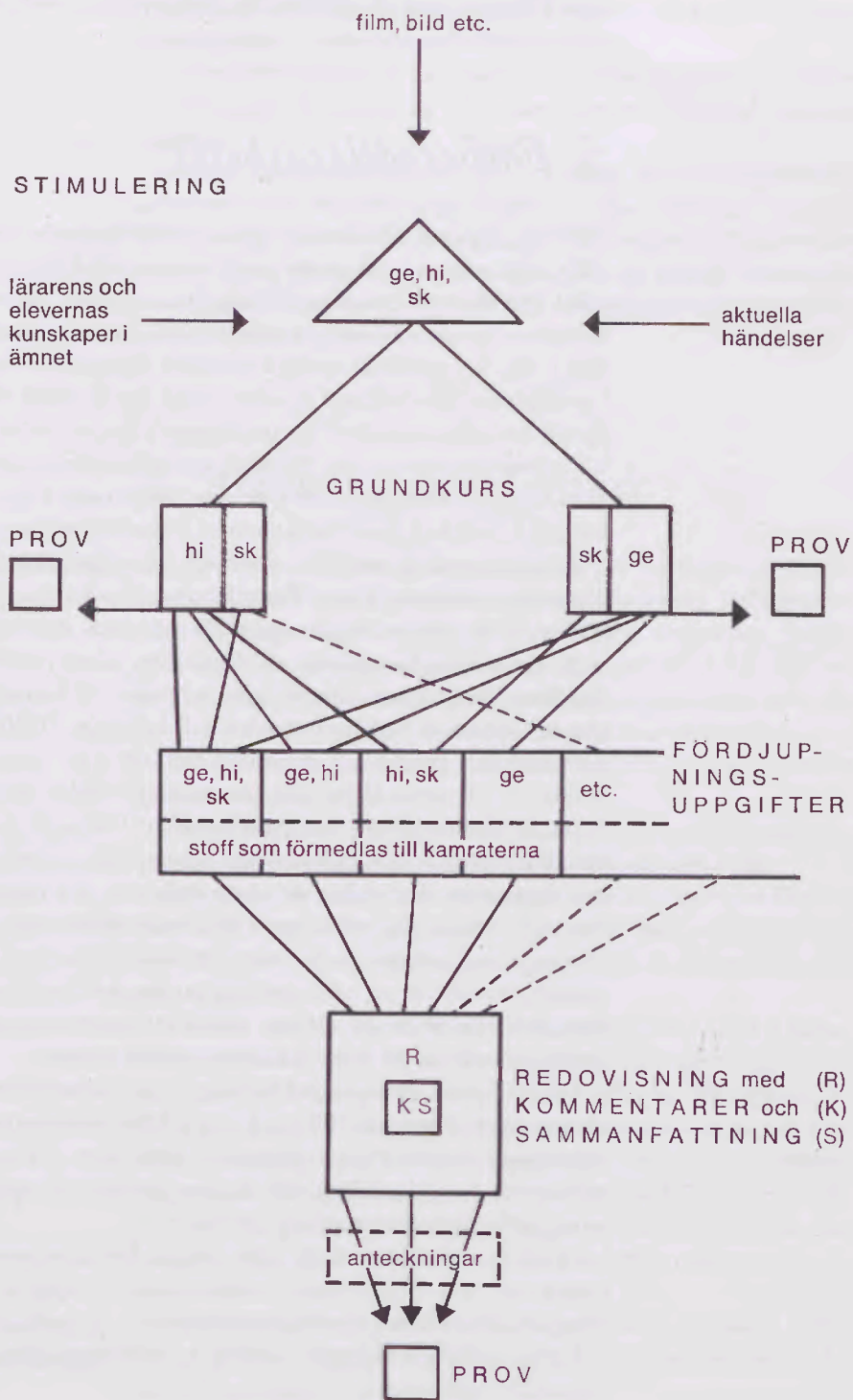
Goda uppgifter med ensidig anknytning till ett visst ämne behöver inte helt uteslutas.

Det stoff som i fördjupningsmomenten bearbetas av grupper eller enskilda elever kommer delvis bara den till godo som direkt sysslar med det. Men en del kunskaper kommer via den muntliga redovisningen eller via av grupperna duplicerat material också att förmedlas till klassen i övrigt.

Redovisningarna, lärarens kommentarer och sammanfattningar samt elevernas anteckningar i detta sammanhang ger en ytterligare utvidgning och en förnyad inprägling av grundkursstoffet. Avslutas intresseområdet med ett på förhand tillkännagivet prov, kommer detta dessutom att förmå eleverna att repetera sina kunskaper.

Om tiden medger det, kan det vara av värde att avrunda och avsluta studiet av USA med en lektion av ungefär samma typ som stimuleringslektionen. Elevernas intresse kan väckas i introduktionsavsnitten genom en film om USA. Med denna som utgångspunkt kan för eleverna fängslande arbetsproblem växa fram. Men

PRINCIPSKISS ÖVER UPPLÄGGNINGEN AV DE I INTRESSEOMRÅDET INGÅENDE OLIKA ARBETSMOMENTEN

filmen kan också med fördel användas som ett hjälpmedel vid sammanfattning och repetition av det behandlade området. Eleverna kan genom filmvisningen eller genom arrangerade samtal med USA-kännare få tillfällen att återupptäcka, vad de lärt sig under instuderingsperioden.

5. Förberedelsearbetet

Efter en ingående diskussion mellan de deltagande lärarna om vilka kursmoment, som skulle anses vara av särskild vikt, utarbetades för eleverna stencilerade uppgifter avsedda att stödja inlärningen av grundkursen. Uppgifterna i historia anslöt sig till den i alla tre parallellklasserna använda läroboken. Uppgifterna i geografi var däremot mer allmänt hållna för att passa till de olika läroböcker som användes i de tre klasserna inom försöket. Förslag till arbetsuppgifter av viss tillämpnings- och fördjupningskaraktär gavs särskilt i geografi, medan de som utarbetades för avsnitten i historia i huvudsak hade karaktären av instuderingsfrågor.

Arbetsgruppen genomförde också en inventering av tillgängligt material beträffande USA. Förteckningar gjordes över befintliga böcker, och sidhänvisningar gavs till på olika sätt användbart stoff. En genomgång skedde av tillgängliga kartor, bildband och diabilder. Som tidigare nämnts fanns möjlighet till kompletteringar genom "spontana" inköp av böcker och bildserier. Tillfälliga prenumerationer gjordes på dagstidningar och Life, detta för att möjliggöra aktuella klipp. Ett par tidningsartiklar duplicerades.

Då det sedan gällde framställningen av fördjupningsuppgifter för elevernas fria och självständiga arbete, fick naturligtvis ändå en kompromiss ske mellan det önskvärda och det möjliga. Även i de fall önskade uppgifter om USA fanns tillgängliga, t. ex. beträffande en invandrargrupp eller det ekonomiska livet i ett visst område, visade de sig ofta vara av ett mycket begränsat värde. De bjuds inte sällan på ett sätt eller i ett sammanhang som gör dem oanvändbara för elever på ifrågavarande stadium.

De utarbetade instruktionsbladen för det självständiga arbetet, sammanlagt 18 stycken (bil. 3: 1—19), betecknades efter sin svårighetsgrad med 3 kryss (svårast), 2 kryss eller 1 kryss. Vidare angavs om uppgiften lämpade sig som individuell uppgift (iu), paruppgift (pu) eller gruppuppgift (gu).

På varje arbetsblad finns som rubrik fördjupningsuppgiftens beteckning och fyra stående underrubriker: *Uppgift*, *Material*, *Tips* och *Redovisning av arbetsresultaten*.

Under rubriken "Uppgift" anges mer eller mindre kortfattat ändamålet med arbetet.

Under "Material" ges i några fall preciserade anvisningar om var eleverna skall kunna finna behövt källmaterial; i andra åter krävs mera kvalificerade självständiga insatser.

Under "Tips" ges eleverna konkreta uppslag om hur deras ämne kan angripas.

I avsnittet "Resultatet av ditt arbete" preciseras mer eller mindre utförligt och detaljerat de krav, som läraren ställer på redovisningen.

Innan integrationsförsöket sattes i gång, såg institutionsföreståndarna till att tillräckliga förråd av alla behövt typer av *förbrukningsmateriel* fanns tillgängliga. En noggrann förberedelse även i dessa avseenden har nämligen visat sig särskilt nödvändig, om man vill nå goda resultat vid fritt och självständigt elevarbete, individuellt och i grupp.

6. Arbetets genomförande

Stimulering

Ett gott sätt att väcka elevernas intresse för ett studieområde är att ta upp det i anknytning till aktuella företeelser. Nyhetsbulletinerna hösten 1963 behandlade bl. a. USA:s negerfråga, Kuba-problemet och diskussionen om veteleveranser från USA till Sovjet. Mordet på president John Kennedy ägde rum under den tidsperiod, då vi höll på med arbetet inom detta intresseområde.

En del av dessa aktuella händelser berördes under ordinarie lektioner i samhällskunskap.

Amerikansk jazz eller popmusik utgör ständigt aktuella utgångspunkter för en stimuleringslektion till intresseområdet USA.

För något år sedan hade en svensk-amerikan gjort ett besök i vår skola. Genom att erinra om några händelser i samband härmed kunde vi få en mycket god upptakt till de förestående studierna av USA.

Vid det aktuella försöket fick en filmöversikt av USA:s natur, näringsliv och kultur utgöra en till elevaktivitet stimulerande introduktion. Ifrågakarande film ställdes till vårt förfogande av USA:s ambassad i Stockholm. Filmen är försedd med svensk text. Före visningen gavs eleverna anvisningar om några lämpliga riktpunkter för speciella observationer. Efteråt fick eleverna tillfälle att tala om vad de ansåg sig ha lärt av filmen, diskutera sina positiva och negativa reaktioner inför innehållet i den etc.

Instudering av grundkursen

För genomgång av grundkursen i geografi hade vi anslagit 6 lektioner inklusive stimuleringsmomentet och till grundkursen i historia 3 lektioner.

Den första veckan lästes USA endast i ämnet geografi. Under den andra veckan tillfördes för behandlingen av intresseområdet också lektionstimmar i historia. Utformningen av grundkurserna i respektive ämnesavsnitt framgår av bil. 1 och 2.

Instuderingen av grundkursen i geografi var i allmänhet lärarstyrd. I en av klassavdelningarna lämnade läraren emellertid frihet åt eleverna antingen att delta i den av honom direkt ledda undervisningen eller att självständigt arbeta efter de stencilerade anvisningarna. Det senare alternativet valdes av drygt fjärdedelen av eleverna, i allmänhet av dem som representerade begåvningsstoppen. Dessa elever placerades i grupperummet (korridoren). Erfarenheterna av denna blandade arbetsform var genomgående positiva.

De elever som arbetade "fritt" engagerade sig helhjärtat i sitt arbete. De fullgjorde sina uppgifter delvis på fritid, och de hann med flera extra arbetsuppgifter än sina kamrater.

Under de lärarstyrda lektionerna förekom både genomgång av svårare avsnitt av kursen, t. ex. klimatet, och kortare muntliga läxförhör. Men eleverna arbetade också här till stor del självständigt med utgångspunkt från stencilerade arbetsuppgifter och lärarnas anvisningar.

De stencilerade anvisningarna för arbetet med grundkursen i historia inbjöd med sina speciella instuderingsfrågor till ett individuellt arbetsätt. Detta kompletterades emellertid med moment, där hela klassen engagerades i samtal med läraren, som då fick tillfälle att göra önskvärda översikter och sammanfattningar av det instuderade stoffet. Plats gavs också åt korta muntliga redogörelser och berättelser med utgångspunkt från de stencilerade uppgifterna.

Att grundkursavsnitten i både geografi och historia skulle avslutas med ett skriftligt förhör hade meddelats eleverna på förhand, och det förutsattes, att de i lärosalen inhämtade kunskaperna måste förstärkas genom påläsning hemma av vissa sidor i läroböckerna. Exempel på olika frågetyper i det givna provet rörande grundkursen ges i bil. 4.

Valet av fördjupningsuppgifter

Då den tidsperiod som anslagits till studium av grundkursen närmade sig sitt slut, fick eleverna ta del av förteckningen över de fördjupningsuppgifter, som ingick i det integrerade avsnittet av kursen rörande intresseområdet USA (bil. 3). Valet av uppgifter skedde utan större svårigheter. Eleverna hade ganska många olika ämnen att välja på (18 st.). De fick av läraren veta, att det icke var önskvärt att flera arbetsgrupper sysslade med samma ämnesområde. — Erfarenheten visar för övrigt, att de brukar försöka undvika redan upptagna uppgifter.

Genom den gradering som gjorts av uppgifterna, dels med hänsyn till svårighetsgrad, dels med hänsyn till antalet medlemmar i arbetsgrupperna, underlättades en differentiering av elevernas ämnesval än ytterligare. De duktigare eleverna valde i regel svåra uppgifter; de svagare valde ofta så lätta uppgifter som möjligt. I ett fall blev läraren tvungen att dirigera över en duktig grupp från en medelsvår uppgift till en något mer krävande. (Gruppens medgivande erhöles efter en kort, saklig diskussion). Härigenom kunde en relativt svag grupp, som länge uppskjutit sitt val, slippa att välja mellan de idel svåra arbetsuppgifter, som återstod, sedan de flesta grupperna gjort sina val.

Ganska ofta valdes en gruppuppgift av ett elevpar, eller en paruppgift av en elev som ville arbeta på egen hand. Det är i sådana fall inte alltid nödvändigt att söka påverka vederbörande till ett annat uppgiftsval. Det ges nämligen ofta möjligheter att förenkla och anpassa uppgifterna efter antalet elever. En viss risk föreligger dock, att uppgiftens integrerade karaktär kan gå förlorad, då uppgiften förenklas.

Eleverna gavs även möjligheten att själva få föreslå arbetsuppgifter. På detta sätt skapades tre nya fördjupningsuppgifter, nämligen "Jazz", "Tre amerikanska presidenter" och "Några kulturväxter och deras användning". Till dessa uppgifter fick eleverna själva skaffa fram materialet.

Då eleverna bestämt sig för ett visst ämne, fick de ytterligare ett stencilerat blad, där uppgiften närmare preciserades (bil. 3: 2—19).

Det fria arbetet

Under den tredje veckan stod sju lektionstimmar till elevernas förfogande för fritt arbete med olika slag av fördjupningsuppgifter. Då schematekniska möjligheter härför förelåg, användes både historie- och geografiinstitutionerna samtidigt av en och samma fritt arbetande klass. Härigenom kunde tillgängliga tekniska hjälpmedel utnyttjas på ett mera effektivt sätt. Givetvis är det också till fördel, om klassen disponerar minst två lektionstimmar i följd i samband med fritt arbete.

De i egentlig mening kunskapsförmedlande uppgifter, som en lärare har, kommer i bakgrunden i samband med elevernas fria och självständiga arbete.

Han blir i stället för lektionsledare i stor utsträckning en konsult och handledare, ja man skulle kunna karakterisera honom som något slags "serviceman" som blir intensivt engagerad i allsköns växlande uppgifter.

Han skall stödja och hjälpa. Inte bara de tveksamma och svaga eleverna. Även de högpresterande och duktiga behöver inspiration och stimulans i sitt sökande efter lösningar på de uppställda problemen. Hur förutseende läraren än varit, kan det finnas typer

av materiel som ej finns till hands eller som behöver kompletteras. Han måste vidare vara beredd att hjälpa vissa grupper med praktiska arrangemang, som t. ex. då det gäller att förstora en karta med användning av episkop.

Vissa svaga elevgrupper har ofta speciella initialsvarigheter. Många behöver muntliga råd och anvisningar som komplement till de skriftliga instruktioner, som utdelats i början av arbetsperioden. Lärarens assistans erfordras också ofta för lösningen av problem beträffande sättet att använda den anvisade litteraturen. Ett exempel: Några elever har till uppgift att behandla ämnet "Kung Olja". De hänvisas bl. a. till en uppsats om världens oljetillgångar. Det *kan* hända att någon eller några elever därvid inte bara gör utdrag och anteckningar beträffande den amerikanska oljan utan utarbetar referat av hela uppsatsen.

Inte sällan inträffar det, att en arbetsgrupp eller en enskild elev efter en relativt kort tidsperiod av arbete med en viss uppgift kommer fram till läraren och säger: "Jag är färdig, vad skall jag göra nu?" Särskilt gäller detta svaga elever. Då läraren tar itu med problemet, visar det sig ganska ofta, att uppgiften ingalunda är fullgjord på ett acceptabelt sätt. Några kompletterande muntliga anvisningar kan ge uppslag och stimulans till fortsatt verksamhet inom området.

En elev som känner sig "färdig" kan naturligtvis också sysselsättas med tyst läsning rörande något problem inom kursavsnittet eller med andra typer av överkursuppgifter. Det har också i vissa fall visat sig lämpligt att sätta in en sådan elev som hjälp åt någon grupp, där sjukdomsfall inträffat eller där de givna uppgifterna visat sig alltför tidsödande.

Enligt vår tidsplanering skulle eleverna under den fjärde veckan av arbetsperioden få disponera fyra lektionstimmar till fritt, självständigt arbete, medan en lektionstimme skulle användas till genomförandet av ett förhör på grundkursen i historia.

Under den femte och sjätte veckan skulle vi sedan helt kunna ägna tiden åt elevernas redovisning av sitt fria arbete och åt prov på de kunskaper och färdigheter de på olika sätt inhämtat under hela intensivperioden. En mindre justering av vår ursprungliga tidsfördelning visade sig under arbetets gång dock nödvändig.

Den för elevernas fria arbete beräknade tiden var uppenbarligen i vårt fall ej helt tillräcklig. Vi tvingades därför att anslå ytterligare en lektionstimme utöver de tidigare bestämda till fritt arbete.

Under denna tog eleverna framför allt sikte på att göra en sista kritisk översyn av de arbeten de utfört och att förbereda sig för den kommande redovisningen.

Genom att redovisningarna kunde genomföras något snabbare än beräknat — tidsåtgången begränsades till sex lektionstimmar

i stället för planerade sju --- höll vi oss dock inom det på förhand för hela intresseområdets behandling anslagna antalet lektionstimmor, nämligen 28.

Elevredovisning

Eleverna fick lämna en redovisning av det arbete de utfört under intensivperioden både skriftligt och muntligt.

Olika typer av i skriftlig form producerat material sammanfördes och sattes in i en särskild arbetspärm. Så t. ex. essayer, anteckningar av "stolpar" till ett visst avsnitt, kritiska utvärderingar, dispositioner av en använd arbetsgång, sammanfattningar etc.

Den muntliga redovisningen skedde bl. a. i form av små föredrag, demonstrationer och dialoger. Helt naturligt kunde den muntliga redovisningen ej omfatta hela den arbetsuppgift som givits åt en enskild elev eller åt grupper av elever. En kraftig sovring av det tillgängliga materialet måste ske av hänsyn till den relativt knappt tillmätta tiden för redovisningsmomenten. Detta urval skedde efter samråd mellan elever och lärare.

Vi hade redan vid intensivperiodens början meddelat eleverna, att avsikten var att de skulle lära inte bara det de fann av värde från det område de själva sysselsatte sig med utan också det viktigaste av det som meddelades av kamraterna vid redovisningarna.

Vi påpekade för dem i detta sammanhang gång efter annan, att väl förda anteckningar skulle bli till ett gott stöd för dem vid den kommande inläringen.

En repetitiv genomgång av de krav man kan ställa på en god muntlig redovisning i olika avseenden skedde då och då under intensivperiodens gång. Vi fann det ofta angeläget att, medan en grupp förberedde sin redovisning, erinra om vissa tidigare givna råd och instruktioner av talteknisk natur liksom också beträffande hållning och uppträdande under ett framträdande, viktiga av att konkretisera och demonstrera då så är möjligt, att skriva upp viktiga fakta eller namn på tavlan etc.

Betydelsen av att tala ett begripligt språk och att använda ett tempo, som gör det möjligt för kamraterna att föra anteckningar, påminde inte sällan auditoriet om.

Eftersom eleverna i berörda klasser sedan åk 7 var speciellt tränade i att "lyssna och anteckna", blev kvaliteten på anteckningarna ofta tillfredsställande. I en del fall hade grupperna framställt stencilerade sammanfattningar, som underlättade eller ersatte elevanteckningarna.

Vid elevredovisningen bör läraren enligt vår uppfattning spela en tämligen aktiv roll. Med en liten inledning, korta kommentarer och sammanfattningar kan han sammanbinda de fristående elevredovisningarna till en helhet. Detta innebär givetvis också, att han i förväg måste planera och meddela i vilken ordning re-

dovisningarna skall ske. Läraren måste också föra anteckningar under elevredovisningarna för att få stoff till konstruktionen av ett slutprov.

Eleverna hade i förväg gjorts uppmärksamma på att ett sådant prov skulle följa och innehålla frågor också på kamraternas redovisningar. Detta stimulerade givetvis antecknandet. I en klassavdelning gavs eleverna i uppgift att till slutprovet lära in det viktigaste av vad de antecknat från kamraternas redovisningar.

I de övriga två i försöket deltagande klasserna meddelades före redovisningsperiodens början, att de skulle få föra med sig sitt anteckningsmaterial vid slutprovet och utan förbehåll få använda det där. Det visade sig att detta löfte hade en gynnsam effekt beträffande aktiviteten i fråga om antecknande under redovisningen. Det förelåg dock för oss inga möjligheter att inom ramen för detta försök få klarlagt vilken direkt effekt detta kan ha haft för kunskapstillägandet.

Prov Som framgått av vad vi tidigare nämnt, gavs tre skriftliga prov i samband med försöket: två på grundkursen i respektive geografi och historia och ett slutprov som innehöll frågor främst på de integrerade kursmomenten. Det kan förefalla mycket med tre skriftliga prov, men de två förstnämnda får endast betraktas som en ersättning för konventionella läxförhör. De på s. 14 omnämnda typerna av läxförhör hade mera karaktären av stöd för inläringen och avsåg ej att ge underlag för en bedömning av elevernas prestationer.

7. Sammanfattning och utvärdering

Lgr rekommenderar en samordning av undervisningen i samhällskunskap, historia och geografi. Läroplanen ger också ett antal exempel på studiemoment som betecknas som lämpliga för samordning (Lgr s. 448—449). Av dessa valde vi intresseområdet USA, som ingår i kursplanen för åk 8, för ett försök med en sådan integration av undervisningen i de ovan nämnda läroämnena.

Arbetet med intresseområdet började efter en stimuleringslektion (s. 13) med att de viktigaste grundkursmomenten i geografi och historia genomgicks under de lektionstimmar som ordi-närt fanns upptagna på schemat för respektive ämnen.

Dessa genomgångar av moment ur grundkursen var övervägande lärardirigerade men innehöll åtskilliga uppgifter av skilda slag, som tarvade produktiv självverksamhet från elevernas sida (bil. 1 o. 2: 1).

Genomgången av grundkursavsnitten avslutades med speciellt utarbetade prov (s. 14). Härefter fick eleverna, i grupper eller ensamma, arbeta med ett antal svårighetsgraderade fördjupningsuppgifter, där de tre läroämnena i möjligaste mån integrerats (s. 14). I de enskilda uppgifterna ingick sålunda ofta lärostoff från såväl samhällskunskap, historia som geografi. Ibland kunde bara två av läroämnena anses berörda. Uppgifter representerande endast ett ämne förekom också.

I de moment av intensivperioden (s. 15), som inrymde fria och självständiga elevarbeten, individuellt och i grupper, var lärarens uppgifter huvudsakligen av konsulent- och servicekaraktär. Den hjälp som gavs eleverna var i stor utsträckning av teknisk art. Elevredovisningen (s. 17) skedde både skriftligt och muntligt.

Vid den muntliga redovisningsformen tillät vi läraren spela en mera aktiv roll än vad som kanske eljest är fallet vid elevredovisningar av grupparbeten av ordinär typ. Vi fann detta nödvändigt för att de olika redovisningarna skulle kunna knytas samman och ge den helhetsverkan som eftersträvades.

Genom lärarens sammanbindande kommentarer kunde även en gruppredovisning av rent geografiskt eller historiskt stoff på ett för eleverna gripbart och förstäligt sätt infogas i den integrerade helhetsbild av intresseområdet vi önskade ge dem.

I den klass, som hade olika lärare i de i försöket ingående ämnena, uppstod de största svårigheterna vid redovisningsmomenten. Här visade det sig att ett intimt samarbete mellan de olika lärarna var oavvisligen nödvändigt för att ett gott resultat skulle kunna uppnås. Det är exempelvis inte så lätt för en lärare, som saknar specialutbildning i historia, att göra en enkel och klar sammanfattning av historiska moment.

Eleverna hade skyldighet att föra anteckningar under kamraternas muntliga redovisningar, och vi lät även stoff härifrån ingå i ett slutprov på hela kursavsnittet USA (s. 18).

För eleverna innebär den tillämpade arbetsgången enligt vår uppfattning rikligare tillfällen än vid en konventionell ämnesuppdelad undervisning till övningar i skriftlig och muntlig framställning, i aktivt lyssnande, i konstruktioner av diagram och kartor av skilda slag och i handhavande av befintlig apparatur. Det förefaller oss som om elevernas förmåga till effektivt samarbete genomgick en påtaglig förbättring under det genomförda integrationsförsöket.

Under hela arbetsperioden har elevintresset för intresseområdet varit starkt, något som kanske inte förvånar, eftersom USA som regel brukar väcka intresse hos elever i denna åldersgrupp. Intresset visade ingen tendens till avmattning under intensivperiodens slutfaser. Den tid vi kunde låta eleverna ägna åt att fritt och självständigt arbeta inom området föreföll lagom lång.

I de flesta fall hann eleverna med sina uppgifter, och i några fall blev det tid över, som dessa elever då använde för diverse småuppgifter enligt anvisningar från läraren. Sådana uppgifter var t. ex. supplerande läsning, bildanalys i anslutning till ämnet, renskrivning av anteckningar, konstruktion av ytterligare diagram och liknande (s. 18).

Av flera skäl har det för oss inte varit möjligt att åstadkomma en mera direkt och tillfyllestgörande jämförelse mellan den här redovisade metodiken med integration av ämnena historia, geografi och samhällskunskap vid behandling av intresseområdet USA och en mera konventionellt ämnesindelad undervisning över samma kursavsnitt.

Bl. a. är fördelningen av antalet veckotimmar på timplanen för de berörda ämnena en annan enligt Lgr än tidigare, vilket försvårar direkta jämförelser.

De i försöket medverkande lärarna deklarerar dock samtliga den uppfattningen, att eleverna genom den integrerade undervisningen bibringats ungefär lika goda fackkunskaper i de ingående läroämnena, som de skulle kunna tänkas ha fått om dessa lästs var för sig. Dessutom ansågs eleverna genom den använda organisationen och metodiken ha erhållit en mera nyanserad helhetsbild av USA än som eljest skulle ha blivit fallet. Härtill kommer, som vi tidigare framhållit, de ökade möjligheterna till färdighetsträning av olika slag samt övning i samarbete.

Den relativt stora tidsåtgången för de fria arbetsmomenten inom intresseområdet har i viss mån kompenseras genom att geografiläraren kunnat ta betydligt lättare på det historiska stoffet än eljest och genom att historieläraren inte behövt ägna så mycken uppmärksamhet i sin undervisning åt problem rörande dagens USA.

BILAGA 1 GRUNKURS I HISTORIA: USA

Om USA:s väg från nybyggerland till stormakt skall du läsa i din lärobok i historia. Frågorna och arbetsuppgifterna här nedan är avsedda att stödja inläringen. I de fall läroboken inte ger svar, kan du söka upplysningar i andra böcker, som finns i skolan.

Börja med att läsa igenom nedanstående stycke om

1. Amerikas upptäcktshistoria

Den förste europé, som landsteg i Amerika, var Leif Eriksson. Detta skedde omkring år 1000. Som Amerikas egentlige upptäckare räknas dock Christofer Columbus, som nådde fram till Bahamaöarna den 12 oktober 1492.

Amerika har fått sitt namn efter den italienske upptäcktsresanden Amerigo Vespucci, som tidigast gjorde gällande att man funnit en helt ny världsdelen.

Läs sedan gärna om Columbus i någon bok, som ingår i skolans boksamlingar.

2. utvecklingen under 1600- och 1700-talen

Försök finna svaren på frågorna a, b och c här nedan, så att du kan fullgöra de uppgifter, som följer på de studier av USA:s karta, som du möter i det här arbetshäftet längre fram på denna sida.

- Var slog spanjorerna sig ned?
- Vilka områden lade fransmännen beslag på?
- Vilket område erövrades av engelsmännen?

Studier av USA:s karta. Märk ut på en underlagskarta områdena enligt a, b och c ovan och ange i teckenförklaringen, vilka europeiska stater som var inblandade.

Lös följande uppgifter och redovisa lösningarna skriftligt i din arbetsbok:

- Guld och silver hade man inte funnit i Nordamerika, men det fanns gott om andra värdefulla saker.
Nämner exempel på sådana.
- Hur var förhållandet mellan vita och röda? Ange svaret i punkter. (Skaffa dig gärna mera detaljer om händelserna under denna tid från någon indianbok).
- Engelsmän och fransmän kämpade om kolonierna i Nordamerika åren 1755—1763. På vilken sida stod de flesta indianstammarna?
- Hur slutade kampen mellan engelsmän och fransmän? Ange fredsbestämmelserna.

3. *En ny stat uppstår — Förenta staterna*

Besvara därefter följande frågor skriftligt:

- a) Hur många kolonier hade engelsmännen längs Nordamerikas östkust vid mitten av 1700-talet?
- b) Vad var invånarna i dessa kolonier missbelätta med?
- c) Berätta kortfattat om "Tekalaset i Boston".
- d) Den 4 juli 1776 är ett betydelsefullt datum i nordamerikanska historien. Vad hände då?
- e) Hur slutade kampen mellan de tretton kolonierna och moderlandet England?
- f) Vem var USA:s förste president? Berätta något om honom, sedan du läst en kort berättelse om hans liv i någon av skolans läseböcker.

4. *Förenta staterna — en ny stormakt*

Besvara därefter följande frågor skriftligt:

- a) Redogör för hur de forna 13 staterna har vuxit till dagens 50.
- b) Berätta något om de svartas förtryck i USA vid mitten av 1800-talet. (Under arbetets gång skall alla läsa Onkel Toms stuga).
- c) Vad gällde inbördeskriget i USA åren 1861—1865?
- d) Vad hette de båda partier, som fanns i USA vid denna tid?
- e) Vad hette nordstaternas ledare?
- f) Hur slutade kampen mellan nord- och sydstaterna?
- g) Berätta kortfattat om inbördeskriget.

BILAGA 2:1 GRUNDKURS I GEOGRAFI: USA

Med hjälp av kartbok, lärobok och nedanstående anvisningar, bestående av frågor och rubriker, gäller det för dig att ensam och/eller i samband med lärarens genomgång söka lära dig litet om USA.

Dessa mera allmänna kunskaper har du sedan till grund, när du arbetar med påbyggnadsuppgifterna.

Beträffande arbetsuppgifterna gäller, att du skall försöka hinna med så många som möjligt av dem, även om endast de fem första (1—5) är obligatoriska.

A. *Namn*. Enligt namnlista.

Arbetsuppgift nr 1 och 2.

B. *Befolkning*. Varifrån kom invandrarna under olika tidsperioder? Studera problemet vit och färgad befolkning. Nativitet och folkmängd.

- C. *Landformer*. Var finns bergs- och slättområden? Vilka berg är högst? Hur rinner floderna? Varifrån kommer de och var mynnar de ut? Finns det någon naturlig vegetation?
- D. *Temperatur, nederbörd och vegetation*. Var regnar det minst respektive mest? Var är det varmt och var är det kallt? Hur har variationerna i klimatet inverkat på jordbrukets utformning? Kan du ge några exempel? Finns det någon naturlig vegetation?

Arbetsuppgift nr 3.

- E. *Jordbruk*. Var odlar man följande produkter: bomull, majs, citrusfrukter, vete, tobak, ris och sockerrör? På en del jordbruk är man mycket specialiserad och odlar bara grönsaker, föder upp fjäderfä eller biffkor etc. Tag reda på litet om några olika typer av jordbruk. Vad vet du om mekaniseringen av jordbruket? Var förekommer konstbevattning i USA och hur går den till? Jordförstörelsen är ett problem även i USA. Vad gör man för att minska dess skadeverkningar?

Arbetsuppgift nr 4.

- F. *Naturtillgångar*. Var finns USA:s tillgångar på olja, kol, järn och skog? Gör en jämförelse med Sovjets tillgångar på dessa råvaror.

Arbetsuppgift nr 5.

- G. *Industrier*. Var ligger USA:s industricentra? Vilka industrier är mest framträdande inom dessa områden? Var finns exempelvis stålindustri, kemisk industri och livsmedelsindustri?
- H. *Handel*. Vilka produkter exporteras och importeras? Vilka länder är USA:s främsta kunder?
- I. *Kommunikationer*. Flodtrafiken förr och nu. Kanalernas betydelse. Järnvägsbyggandet. Landsvägstrafikens stora betydelse. Trafikflyget.
- J. *Städer*. Hur ser en storstad ut i USA? (Jämför exempelvis med Stockholm.) Tag reda på något om några av de större städerna, förslagsvis New York, Washington, San Francisco. Finns det något speciellt att titta på i dessa städer, om man kommer dit som turist? Hur stora är de? Vad sysslar människorna med där?

Några arbetsuppgifter att utföra

1. En naturgeografisk namnkarta.
2. En kulturgeografisk namnkarta.
3. En nederbörds-karta.
4. En tabell över fem viktiga produkter från USA:s jordbruk. Komplettera med kartor som utvisar de olika odlingsområdena.
5. En karta över USA:s kol- och järnmalmstillgångar.

Om du hinner mer, kan du förslagsvis göra följande

6. Rita upp jämförande temperaturdiagram från ..... och .....
7. En karta utvisande den färgade befolkningens fördelning i USA.
8. En karta över industricentra.
9. En karta över olje- och naturgasfyndigheterna (även med pipelinesnät).
10. En karta utvisande andra råvarutillgångar.
11. Ett jämförande stapeldiagram över stålproduktionen i USA och i några andra "stålstater".
12. En eller flera kartor över olika trafikleder.

BILAGA 2:2 NAMNLISTA (USA)

Stater

New York	Pennsylvania	California
Texas	Illinois	Ohio
Minnesota	Florida	Alabama
Louisiana	Colorado	Arizona
Nevada	Delaware	Kentucky

Städer

New York	Pittsburgh	New Orleans
Boston	Detroit	Duluth
Philadelphia	Minneapolis	San Francisco
Baltimore	Chicago	Toledo
Washington	S:t Louis	Los Angeles

Floder

Mississippi	Missouri	Ohio	Colorado	Hudson
-------------	----------	------	----------	--------

Sjöar

Övre sjön	Michigan	Huron	Erie	Ontario
-----------	----------	-------	------	---------

Berg

Kordillererna med Klippiga bergen   Appalacherna

Övrigt

Berings sund   Mexikanska golfen   Hudsonviken   Californiaviken
Stilla havet   Atlanten   Alaska   Florida

(halvö och stat) (halvö och stat)

Eriekanalen

BILAGA 3:1 FÖRSLAG TILL FÖRDJUPNINGSUPPGIFTER FÖR INTRESSEOMRÅDET USA

Vid arbetet med dessa uppgifter bör hänsyn givetvis tas till nyutkommen litteratur och aktuella tidningsartiklar. Fullständig förteckning över här anvisad litteratur finns på s. 43—45.

Fördjupningsuppgifterna kan utföras enskilt, parvis eller gruppvis.

Teckenförklaring

<i>x</i> lätt uppgift	<i>iu</i> kan utföras av enskild elev
<i>xx</i> medelsvår uppgift	<i>pu</i> kan utföras av två elever
<i>xxx</i> svår uppgift	<i>gu</i> kan utföras av en grupp elever

1. Kung Olja <i>x iu pu</i>	10. USA nu <i>xx iu pu gu</i>
2. Några sevärdheter i USA <i>x iu pu gu</i>	11. Som turist i USA <i>x iu pu gu</i>
3. Livet i några av USA:s större städer <i>xx iu pu</i>	12. Indianer och vita <i>x iu pu gu</i>
4. Kända amerikaner <i>x iu pu</i>	13. De svenska invandrarna <i>xx iu pu</i>
5. Texas förr och nu <i>xx pu gu</i>	14. Norden och Södern i kamp <i>xx pu</i>
6. Rasproblem <i>xx pu</i>	15. California — framtidslandet <i>xx gu</i>
7. En färd på vattens fader (Mississippi River) <i>xxx pu gu</i>	16. USA och världen <i>xxx pu</i>
8. Staterna i nordöst <i>xxx pu gu</i>	17. The Westward Movement <i>xx iu pu</i>
9. Jordbruket i USA <i>xx iu pu gu</i>	18. Ideella folkrörelser i USA <i>xxx iu pu</i>
	19. Egna förslag <i>iu pu gu</i>

BILAGA 3:2 1. KUNG OLJA

Uppgifter

Det gäller att för kamraterna berätta om hur olja har bildats och hur oljans användningsområde ökat för varje år. Vid framställningen bör ni utgå från USA.

Material

Estlander—Ander—Löfqvist: Allmänna historien i berättelser, del 4, s. 118—123.

Det var en gång, del 4, s. 48—52.

Svensén: Petroleum.

Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 80—95 (valda delar).

Bilder av olika slag.

Eventuellt beställer gruppen en film från något oljebolag.

Tips

Ni kan använda följande arbetsgång:

1. Hur har olja bildats?
2. Hur gick det till, när oljan började användas?
3. Tag reda på något om Drake och John D. Rockefeller och deras betydelse för oljans utvinning.
4. Berätta med hjälp av följande nyckelord något om hur man behandlar råoljan: råolja, raffinaderi, råbensin, fotogen, brännolja, smörjolja.
5. Redogör för dagens oljeanvändning.
6. Gör en världskarta där du anger var i världen olja utvinns i våra dagar.
7. Konstruera ett stapeldiagram över de främsta oljeproducenterna i världen.

Redovisning av arbetsresultaten

Skriv ner svaren på uppgifterna 1—7 i era arbetspärmar. Valda delar av detta material bör ni efter anvisning av läraren berätta för era kamrater. Skolradiohäften kan ibland användas som utgångsmaterial för iordningställande av ett eller flera bildmontage.

x

iu

pu

BILAGA 3:3 2. NÅGRA SEVÄRDHETER I USA

Uppgift

Det gäller för dig att i samband med utförandet av denna uppgift lära dig något om några sevärdheter i USA. Med hjälp

av bilder kan du sedan berätta för kamraterna om en del intressanta fakta, som du lyckats få fram om någon berömd byggnad, något berömt vattenfall e. d. Du behöver inte nödvändigtvis behandla de sevärdheter som föreslås här nedan, utan det står dig fritt att själv föreslå vad du vill lära dig mera om.

Material

Följande sevärdheter finns omnämnda i den litteratur som anvisas här nedan:

1. Niagara.
2. Yellowstones nationalparker.
3. Empire State Building.
4. Grand Canyon.

Mjöberg: USA, s. 17—20, 84—86, 106—110.

Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 221—223.

Lägnert—Sternevik: Möte med Amerika och Australien, s. 26—28.

Tidningsartiklar av olika slag.

Bildmaterial ur bildband och skolradiohäften.

Tips

Var och en i gruppen specialiserar sig i första hand på en sevärdhet. Läs i de anvisade böckerna och försök att även i andra källor finna uppgifter om den sevärdhet du utvalt för studium. Skriv ned korta punkter (stolpar eller nyckelord) allteftersom du läser, så att du kan återberätta för dina kamrater. Samla bilder.

Redovisning av arbetsresultaten

Lämna i din redovisning av det utförda arbetet korta, intresseväckande upplysningar om "dina sevärdheter" till dina kamrater. Utnyttja i största möjliga utsträckning det bildmaterial du har samlat.

x

iu

pu

gu

BILAGA 3:4 3. LIVET I NÅGRA AV USA : s STÖRRE STÄDER

Uppgift

Det gäller i denna uppgift att få fram något om livet i några av USA:s storstäder och sedan berätta härom för kamraterna. Du behöver inte nödvändigtvis behandla de städer som är upptagna här nedanför, utan det står dig fritt att själv föreslå vilka städer du vill lära dig mera om.

Material

Du kan med hjälp av nedanstående litteratur beskriva livet i följande städer:

1. New York.
2. Chicago.
3. Washington.
4. San Francisco.

Grundskolans (Enhetskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 221—232.

Det var en gång, del 3, s. 9—13.

Mjöberg: USA, s. 1—16, 20—25, 65—70, 117—119, 148—151.

Möte med Amerika och Australien, s. 21—34, 37—38.

Johnsson—Lövgren: Vi läser geografi, s. 140—154.

Tips

Var och en i gruppen specialiserar sig i första hand på en stad. Läs i de anvisade källorna och försök att även i andra böcker finna uppgifter om den stad du utvalt för studium. Skriv ned korta punkter (stolpar eller nyckelord) allteftersom du läser, så att du kan återberätta för dina kamrater. Samla bilder. Försök att få fram skillnader mellan storstad och småstad i södra USA.

Redovisning av arbetsresultaten

Lämna korta, intresseväckande upplysningar om "dina städer" till kamraterna. Utnyttja ditt bildmaterial i största möjliga utsträckning.

s   *pu*
iu   *gu*

BILAGA 3:5 4. K Ä N D A   A M E R I K A N E R

Uppgift

Du skall åstadkomma korta levnadsbeskrivningar över några berömda amerikanska män eller kvinnor, och det bör klart framgå varför dessa personer blivit berömda. Du behöver inte nödvändigtvis behandla de män som föreslås här nedan, utan det står dig fritt att själv föreslå vilka kända amerikaner du vill lära dig mera om.

Material

Vi ger dig här några förslag på sådana kända amerikaner. Du kan läsa om dem i nedanstående litteratur.

1. Ford
2. Lincoln.
3. Edison.

Ur världshistorien, del 3, s. 181—189.
Hänt och hört, del 1, s. 101—105.
Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 243—252.
Läsning till allmän historia, s. 197—200, 281—286.
Det var en gång, del 4, s. 151—153.
Allmänna historien i berättelser, del 4, s. 106—112.
Ögonvittnen berättar, del 2, s. 126—128, 174—176, 180.
Ögonvittnen berättar, del 3, s. 11—14.
Så har man sett dem, s. 69—80.

Tips

Var och en i gruppen specialiserar sig på en känd amerikan. Läs i de anvisade källorna och försök att även i andra böcker finna uppgifter om den amerikan du utvalt för studium. Skriv ned några korta punkter, medan du läser, så att du sedan kan utarbeta en levnadsbeskrivning jämte några arbetsuppgifter för dina kamrater på ett stencilerat blad. (Jfr. nedan!)

Redovisning av arbetsresultaten

Du bör utarbeta arbetsblad åt dina kamrater. På dessa blad skall du ge en kort levnadsbeskrivning av respektive person med plats för anteckningar från ditt föredrag. Efter din framställning kan du ordna en kort frågesport med svarsalternativ (12 rätt).

iu

pu

BILAGA 3:6 5. TEXAS FÖRR OCH NU

Uppgifter

Att efter en kort återblick på 1880-talets Texas skildra denna stats väldiga utveckling i våra dagar och orsakerna till denna.

Material

Möte med Amerika och Australien, s. 45—52.
Ögonvittnen berättar, 3 G (1965), s. 168—172, 176—179.
Ögonvittnen berättar, 4 G (1965), s. 101—112, 262—265.
Kultur och näringsliv, s. 263—270, 280—281.
Atlas till historien.
Geografiska kartor.
Uppslagsböcker.

Tips

Kartan måste göras i ganska stort format, så att den kan användas inför klassen. Detta gäller också klimatdiagrammet. Lär dig kartan väl, så att du kan använda dess uppgifter utan stöd av skriven text.

Former för redovisningen av arbetsresultaten

1. En karta eller en kartskiss över Texas. Denna bör uppta några mindre avsnitt av staterna utanför Texas gräns, vidare mera betydelsefulla floder, städer, industriområden och kommunikationer i själva Texas.
2. Ett diagram med uppgifter om klimatet.
3. Kort föredrag om Texas med stöd av stolpar och med användning av väggkartan och den karta och det klimatdiagram du själv förfärdigat. Sök få tag i bilder. — Om uppgiften delas på två, kan t. ex. den ene presentera natur och klimat samt "Texas förr", den andre naturtillgångar och modern utveckling.

x

iu

pu

BILAGA 3:7 6. R A S P R O B L E M

Uppgift

Det gäller i denna uppgift att sätta sig in i den färgades ställning i dagens USA. Försök få fram en förklaring till rådande förhållanden genom att göra en tillbakablick på negerns ställning i USA från slavhandelns tid fram till våra dagar.

Material

Ögonvittnen berättar, del 2, s. 116—120.

Kultur och näringsliv, s. 278—288.

Allmänna historien i berättelser, del 4, s. 46—48.

Ur världshistorien, del 3, s. 176—180.

Onkel Toms stuga.

Hänt och hört, del 1, s. 236—238.

Dagspressen.

Tips

Försök att med hjälp av tillgängliga läroböcker i historia få fram, hur det kommer sig att det finns negrer i USA.

Samla så mycket fakta som möjligt om negerns ställning i dagens USA.

Redovisning av arbetsresultaten

Ordna en estraddiskussion, varvid de färgades problem diskuteras.

Diskussionen avbryts ibland, varvid en av deltagarna gör en förklarande utläggning om något historiskt skeende, en aktuell händelse eller något liknande.

xx

pu

BILAGA 3:8 7. EN FÄRD PÅ "VATTNENS FADER"
(Mississippi River)

Uppgift

Undersök Mississippis betydelse för USA förr och nu. Mississippifloden bör ses ur natur-, kultur-, och näringsgeografisk synvinkel, ev. även ur historisk.

Material

Kartbok, läroböcker i geografi, uppslagsböcker

Fakta del III,

En gyllene bildatlas om Nordamerika.

Ur världshistorien, del 3, s. 180—196.

Möte med Amerika och Australien, s. 35—37.

Tips

- A. Börja med att studera var Mississippi går fram. Undersök tillflöden, mängder slam som förs med, översvämningar, deltabildningar, fallhöjd m. m. Genom vilka stater flyter Mississippi? Vilka städer passeras? Hjulångare på Mississippi: Saint Louis och New Orleans, säger de namnen dig något?
- B. Mark Twain har skrivit om Mississippi i sina böcker — fråga skolans bibliotekarie eller din lärare i svenska.
- C. 1. Gör en uppställning i tabellform över data om floden.
2. Visa med hjälp av bilder, kartor, diagram och text näringslivets typ inom de områden som huvudfloden passerar.
3. Beskriv en färd på floden i form av resebrev.
4. Illustrera gärna din framställning med musik.
5. Gör en kort resumé av läst litteratur.

Redovisning av arbetsresultaten

Besvara 1, 3 och 5 skriftligt i din arbetspärm. Redogör muntligt för punkt 2 (ev. punkt 4).

xxx

pu

gu

BILAGA 3:9 8. STATERNA I NORDÖST

Uppgift

Att lära känna staterna i nordöst, deras natur, människor, det blomstrande näringslivet etc.

Material

Olika läroböcker.

Kartbok (produktionskartor över USA).

Fakta del III.

Möte med Amerika och Australien, s. 34—35.

Vi läser geografi, s. 154—162.

USA dess natur och utveckling, s. 29—41.

Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 244—252.

En gyllene bildatlas om Nordamerika.

Humlum, Geografiska typbilder, bild 160.

Folk och miljö, Indianer, s. 10—11.

Film från USA:s informationsbyrå. Diabilder.

Tips

Studera följande närmare: Områdets historiska utveckling. Stålindustrin i exempelvis Pittsburg och Betlehem. Ford och General Motors fabriker i Detroit. Chicago — staden med slakterier. Transportleder. Övre sjöarna. Majsodlingar. Speciella odlingar och djuruppfödningar kring storstäderna.

Redovisning av arbetsresultaten

1. Gör en kartbild visande det rika näringslivet inom området.
2. Åskådliggör med diagram och kartor vilka varor som produceras här.
3. Ange med hjälp av en prickkarta, hur många människor som bor i nordöststaterna.
4. Redovisa 1—3 inför kamraterna och berätta samtidigt något om staterna i nordöst.

xxx

pu

gu

BILAGA 3:10 9. JORDBRUKET I USA

Uppgift

Att undersöka hur olika klimattyper, närheten till tätbefolkade regioner, traditioner etc. påverkar jordbruksproduktionen inom olika områden i USA.

Material

Läroböcker.

Kultur och näringsliv, s. 270—277.

På skilda breddgader, s. 183—189.

Fibs gyllene atlas.

USA, its Geography and Growth, s. 18, 43, 46, 48, 53, 79, 84, 87.

Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 253—272.

Vi läser geografi, s. 162—182.

Diabilder.

Tips

Försök finna svar på följande frågor:

1. Hur varierar klimatet i USA (regn, torka, värme etc)?
2. Var finns
  - a) konstbevattnade områden,
  - b) specialodlingar: bomull, tobak, vete, majs, sydfruktar, nötter,
  - c) köttproduktion?

Redovisning av arbetsresultaten

1. Rita kartor som visar jordbruksproduktionens variationer (kan kombineras med temperatur- och nederbörds-karta).
2. Gör statistiska framställningar över produktionen.
3. Redogör för bruknings- och konstbevattningsmetoder samt för jordförstöringen (kan visas med bilder).

Materialet redovisas dels i en arbetsbok, dels muntligt för kamraterna. Konstruera gärna lämpliga arbetsövningar, så att kamraterna lättare kan tillgodogöra sig stoffet.

xx

iu

pu

gu

BILAGA 3:11 10. USA NU

Uppgift

1. Att genom tidningar, radio och TV skaffa fram en aktuell bild av USA och dess befolkning.
2. Att i speciella fall ta reda på bakgrunden till de aktuella företeelserna.

Material

Dags-, vecko- och månadspress. (Ev. tidskrifter på engelska språket.)

Nyhets- och andra informationsprogram som kan vara av intresse.

Film från USA:s informationsbyrå.

Die Aktuelle Landkarte.

Möte med Amerika och Australien, s. 63—80.

Tips

Rymdfärder, sport, amerikanskt skolliv, musik, hemma hos familjen Z, utrikespolitik, på en arbetsplats osv.

1. Resultatet kan redovisas i klippboksform, ev. med kommentarer. Varje moment får sitt kapitel. Ex. Tekniska nyheter i USA.
2. Bilder och urklipp kan också anbringas som en "väggbok" kompletterad med kartor av olika slag.
3. Presentation av bild och textmaterial kan ev. också beledsagas av musik eller kortare bandade reportage.
4. Vissa partier kanske kan bearbetas till en dialog, som spelas upp för kamraterna.
5. Intervjuer.
6. Utställning.

Redovisning av arbetsresultaten

Försök att med hjälp av någon eller några av punkterna 1—6 ge dina kamrater en bild av dagens USA.

xx

iu

pu

gu

BILAGA 3:12 11. SOM TURIST I USA

Uppgift

Att stifta bekantskap med turistlandet USA, dess natur, olika miljöer, byggnadsverk m. m.

Material

Turistbroschyrer från turistbyråer.

Film från USA:s turistinformation.

Life.

National Geographic Magazine.

En gyllene bildatlas om Nordamerika.

Humlum, Geografiska typbilder, nr 9, 17, 23, 57.

Diabilder m. m.

Tidningsurklipp.

Tips

1. Förslagsvis kan du lägga upp några turistturer i USA, längre och kortare, speglade olika miljöer och olika natur. Karta och beskrivningar.
2. Gör en plan för färder med olika kommunikationsmedel (bil, buss, flyg, båt).
3. Ordna ett turistprogram med ord och bild, där informationer och tips förmedlas.
4. Gör en turistguide i bokform.
5. Gör en "vet Ni vad" om USA.
6. Gör en "lätsasresa" och skicka vykort eller skriv dagbok.
7. Var en farande reporter som förmedlar sina intryck och ger

snabbglimtar från olika platser i en tidning eller i ett bandat radioprogram.

8. Tillverka en turistaffisch som lockar till resa i USA.

Redovisning av arbetsresultaten

Försök intressera dina kamrater för turistlandet USA med hjälp av bilder, kartor, berättelser etc. Använd dig gärna av punkterna 1—7 under *Tips*.

x

iu

pu

gu

BILAGA 3:13 12. INDIANER OCH VITA

Uppgift

Tag reda på så mycket som möjligt om Nordamerikas indianer (stammar, kultur, utbredning, liv, seder, religion osv.) och deras strider med den vite mannen.

Material

Folk och miljö: Indianer.

Hallbeck: Mitt i Amerika, s. 22, 23.

Fibs gyllene bildatlas om Nordamerika.

Humlum, Geografiska typbilder.

Ericsson: Präriens pionjärer.

Ericsson: Vägen västerut.

Möte med Amerika och Australien, s. 83—85.

Ur världshistorien, del 3, s. 168—175.

Tips

Specialisera dig gärna på en bestämd typ, t. ex. prärieindianer, nordväst- eller kaliforniaindianer. Läs några indianböcker på biblioteket för att få uppslag beträffande några indianstammar, som är värda ett närmare studium.

Redovisning av arbetsresultaten

1. Kartor visande utbredningen av indianer från olika stammar.
2. Bilder och/eller teckningar för att åskådliggöra vapen, bostäder, redskap etc.
3. En indianordbok.
4. Några spännande (korta) indianberättelser. Ge gärna kamraterna tips på bra indianböcker.

x

iu

pu

gu

BILAGA 3:14 13. DE SVENSKA INVANDRARNÄ

Uppgift

Att skildra den svenska utvandringen till USA och utvandrarernas öde.

Material

Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 233—242.

Ögonvittnen berättar, del 2, s. 164—169.

Ögonvittnen berättar, 3 G, s. 149—153.

Ögonvittnen berättar, 4 G, s. 87—95, 118—126.

Kultur och näringsliv, s. 270—278.

Gladh—Widmark: Religion i våra dagar, s. 108—114.

Ur världshistorien, del 3, s. 161—168.

Hänt och hört, del 1, s. 106—109.

Möte med Amerika och Australien, s. 19—21.

Statistiska uppgifter om emigration, ev. också om invandringen till USA från olika länder.

Några begynnelseidor i Vilhelm Mobergs romaner om svenska utvandrare till USA.

Uppslagsböcker.

Tips

Besvara frågorna:

1. Varför lämnade de svenska utvandrarerna sitt hemland Sverige?
2. Hur reste de?
3. Var slog de sig ner?
4. Hur klarade de och deras ättlingar sig?
5. Hurudant var nybyggarlivet?

Redovisning av arbetsresultaten

En berättelse, ev. en dialog, med hjälp av väggkartor och stolpar om svenskarna i USA och deras väg dit. Det är bra om berättelsen kan illustreras med egna kartor och diagram.

xx

iu

pu

BILAGA 3:15 14. NORDEN OCH SÖDERN I KAMP

Uppgift

Att kortfattat skildra inbördeskriget 1861—1865, dess orsaker och dess följder. Särskild uppmärksamhet kan ägnas Abraham Lincoln.

Material

- Ur världshistorien, del 3, s. 176—180.
Historiska urkunder, del 3, s. 37—41.
Wikberg: Ungdomens världshistoria, s. 291—296.
Berättelser och bilder ur världshistorien, del IV, s. 197—203.
Ögonvittnen berättar, 3 G, s. 68—71, 114—123.
Ögonvittnen berättar, 4 G, s. 99—104.
Uppslagsböcker.

Tips

Några viktiga frågor.

1. Var slaveriet den enda orsaken till kriget?
2. Vad förorsakade själva brytningen mellan Södern och Norden?
3. Vilka följder fick kriget?
4. Vilka resurser i olika avseenden hade Norden respektive Södern?

Redovisning av arbetsresultaten

1. Gör t. ex. en karta i större skala (som kan demonstreras inför klassen) över de 13 ursprungliga staterna och det viktigaste stridsområdet.
2. Lämna en muntlig redogörelse, byggd på "stolpar", om krigets följder för Sydstaterna.
Bilder bör kunna anskaffas.
(Ev. kan gruppens redovisning ske i form av en tidning.)

xx

pu

BILAGA 3:16 15. CALIFORNIA — FRAMTIDSLANDET

Uppgift

En skildring av naturförhållanden, historia och näringsliv i California.

Material

- Jorden runt, s. 312—320.
På skilda breddgrader, s. 183—193.
Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi, del 3, s. 253—258.
Ur världshistorien, del 3, s. 161—165.
Vi läser geografi, s. 177—182.
Ögonvittnen berättar, 4 G, s. 87—95.

Semjonow, Jordens rikedomar, s. 463—465.
Någon lämplig karta över California.
Uppslagsböcker och statistiska tabeller.
Bilder och artiklar ur dags- och veckopress.
Norstedts bildband 2812 (färg).

Tips

Gör en karta i ganska stort format, så att den kan användas inför klassen. Konstruera även klimat- och ev. statistikdiagram. Lär dig kartan, så att du kan använda dess uppgifter utan stöd av skriven text.

Ett besök i en speceriaffär kan ge dig upplysningar angående vilka slags varor vi importerar från California.

Redovisning av arbetsresultaten

1. Gör t. ex. en karta över California med höjdförhållanden (kanske också djupet utanför kusten), floder, konstbevattnade områden, ev. skogar, större stads- och industriområden och viktiga kommunikationer.
2. Gör ett diagram med uppgifter om statens befolkningsutveckling, klimat och (om du kan få tag i uppgifter därom) även om dess produktion.
3. Om tre är med i gruppen, kan en gruppmedlem med hjälp av karta och klimatdiagram berätta om Californias natur och klimat, en annan kan berätta om områdets historia (den spanska tiden, guldrushen, Pacificbanan, befolkningen /diagram/) och en tredje om näringslivet av idag (jordbruk, skogsbruk, fiske, olje-, film-, och flygindustri t. ex.). California av idag, dess betydelse i USA, för oss, ger säkert så mycket material, att en annan fördelning av arbetet mellan gruppmedlemmarna beträffande detta uppgiftsområde kanske är att föredra. Ni får tänka noggrant efter, vilken uppdelning av uppgifterna som blir bäst med hänsyn till hur många medlemmar gruppen består av och vilka intressen och vilka talanger de olika medlemmarna i gruppen har.

xxx
gu

BILAGA 3:17 16. USA OCH VÄRLDEN

Uppgift

Att skildra Förenta Staternas utrikespolitik från Washington till Kennedy.

Material

Historiska arkunder, del 2, s. 161—165.

Historiska arkunder, del 3, s. 34—37, 286—290.

Läsning till allmän historia, s. 186—189.

Berättelser och bilder ur världshistorien, del IV, s. 75—77; del V, s. 35—40, 42, 44, 105—107, 191—202, 242—252.

Allmänna historien i berättelser, del 4, s. 329—331.

Ögonvittnen berättar, del 3, s. 243—249.

Kartor och uppslagsböcker.

Statistiska uppgifter (ev.).

Dagspressen.

Tips

Gör en sammanhängande framställning av USA:s utrikespolitik under den aktuella tidsperioden och se efter, om USA:s politik och inställning gentemot yttrevärlden undergått några svängningar. Utred begreppet "isolationism". Försök få fram siffror om USA:s utlandshjälp efter andra världskriget.

Redovisning av arbetsresultaten

1. Gör en världskarta, antingen i stort format eller i stencil, där USA:s besittningar och allianssystem anges (Nato, Seato, OAS).
2. Utarbeta några arbetsblad med en koncentrerad översikt över utrikespolitiken under de sista 200 åren och stencilera dem, så att var och en av kamraterna i klassen kan få ett exemplar.
3. Håll ett föredrag med stöd av några antecknade "stolpar" och med användning av en världskarta.

xxx

pu

BILAGA 3:18 17. THE WESTWARD MOVEMENT

Uppgift

Att skildra hur de vita invandrarna erövrade det nuvarande USA och hur odlingsgränsen ständigt försköts västerut.

Material

Plog och svärd, del 2, s. 296—307.

Allmänna historien i berättelser, del 4, s. 48—53.

Läsning till allmän historia, s. 201—204.

Ur världshistorien, del 3 (för grundskolan), s. 165—168.

Historiska kartor.

Tips

Försök att få fram de olika motiven för de vitas framträngande. Lägg märke till att en av kartorna i atlasen säger oss, i vilken ordning de olika områdena fick större betydelse.

Redovisning av arbetsresultaten

Med stöd av antecknade "stolpar" och med användning av väggkartor och olika slag av bildmaterial lämnas en muntlig skildring av "Hur USA befolkades av de vita".

xx

iu

pu

BILAGA 3:19 18. IDELLA FOLKRÖRELSER I USA

Uppgift

Du skall försöka ge en bild av det kyrkliga livet och nykterhetsrörelsen i USA.

Material

Gerrewall: Vägar till tro, s. 65—67. (Kyrkoliv)

Gladh—Widmark: Religion i våra dagar, s. 108—122 (kyrkoliv).

Gustafsson—Lilja—Sondén: De var själva med, s. 166—179, (Kyrkoliv).

Hermerén: Religionen och vår tid, s. 56—66. (Kyrkoliv)

Plog och svärd, s. 51—60. (Kyrkoliv)

Berättelser och bilder ur världshistorien, del IV, s. 353—359. (Nykterhetsrörelsen)

Ev. statistik- och bildmaterial.

Tips

Sök få fram sambandet med svenska organisationer av liknande typ, och framhäva ev. likheter eller olikheter mellan svenskt och amerikanskt inom de behandlade folkrörelserna. — Utarbета "stolpar" som stöd för minnet av det lästa.

Redovisning av arbetsresultaten

Gruppen framlägger resultaten av sitt arbete i form av ett eller två korta föredrag för kamraterna i klassen på grundval av några antecknade "stolpar".

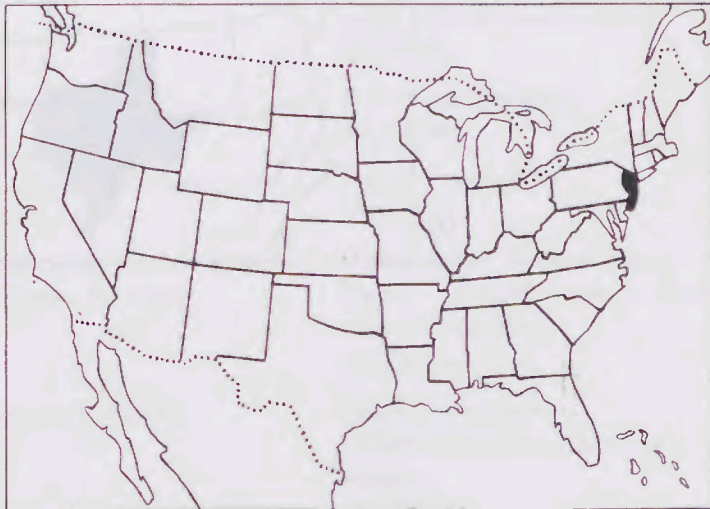
xxx

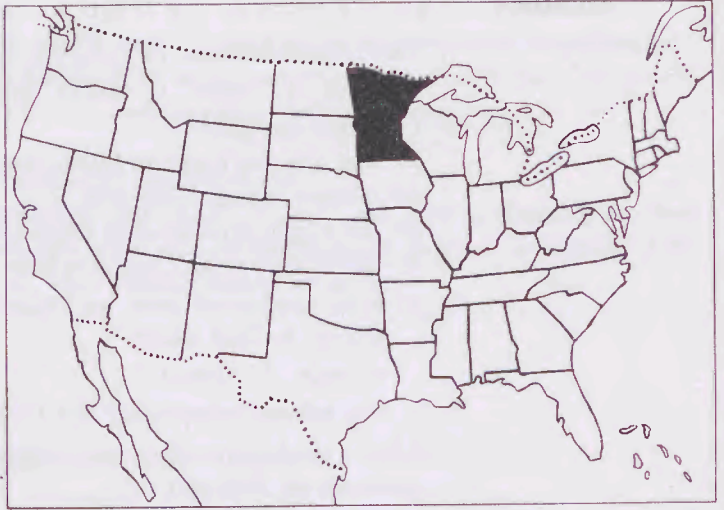
iu

pu

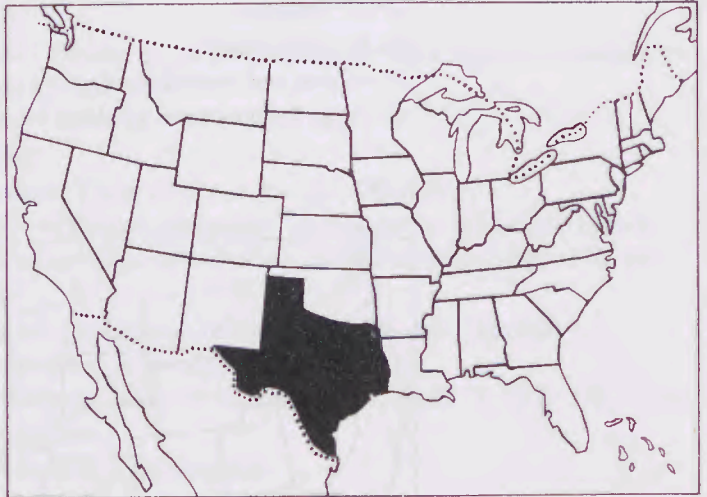
BILAGA 4 EXEMPEL PÅ GRUNDKURSFRÅGOR

1. Vad kallas avkomman till en vit och en svart?
a) kreol b) mestis c) mulatt d) sambo
2. För vilken stad gäller
att dess centrum ligger på Manhattan
att den har många skyskrapor
att den högsta skyskrapan är Empire State Building
att där finns en bekant gata som heter Broadway?
3. a) Vem producerar mest av följande produkter, USA eller Sovjet? Använd tabell!
a) majs b) bomull
3. b) Hur många invånare/km² har USA? Använd tabell!
4. Ange i punktform något om orsakerna till den stora immigrationen på 1800-talet.
5. På nedanstående kartor finns 3 stater markerade med svart. Ange för varje karta vilken som visar
a) en "oljestat",
b) en "svenskstat",
c) en gammal svenskkoloni.
d) Ange även namnen på dessa tre stater.

II.

III.

Litteratur

- Aldener, G.—Meurling, K. (1963) Ur världshistorien. Del 3. Stockholm
- Amundsen, S.—Berg, Y. (1960) Jorden runt. Geografisk läsebok för grundskolan. Åk 6. Stockholm
- Anell, B. (1959) Folk och miljö. Stockholm
- Bacon, P. (1962) En gyllene bildatlas om Nordamerika. Malmö
- Beecher Stowe, H. (1963) Onkel Toms stuga. Stockholm
- Berg, Y.—Olofsson, C. G. (1958) Det var en gång. Del 3. Berättelser och bilder ur historien 1650—1850. Uppsala
- Berg, Y.—Olofsson, C. G. (1961) Det var en gång. Del 4. Berättelser och bilder ur historien omkr. 1850 till nuvarande tid. Uppsala
- Blixt, G. (1959) Kultur och näringsliv. Stockholm
- Carlquist, G.—Carlsson, J. (red.) (1955) Svensk Uppslagsbok. Malmö
- Engström, G.—Wilske, G.—Åkesson, F. (1960) Grundskolans (Enhetsskolans) läsebok. Geografi. Del 3. Främmande världsdelar. Stockholm
- Ericson, S. (1963) Präriens pionjärer. Guldet och det stora järnvägsbygget. Stockholm
- Ericson, S. (1962) Vägen västerut. Indianer, pälsjägare och nybyggare. Stockholm
- Estlander, B.—Ander, G.—Löfqvist, K.-E. Allmänna historien i berättelser. Del 4. Tiden 1870—1955. Stockholm

- Förenta Staternas Informationstjänst (utg.) (1956) U.S.A. dess natur och utveckling. Stockholm
- Gerrevall, H. (1963) Väger till tro. Stockholm
- Gilén, N.-L.—Nilsson, I. (1959) På skilda breddgrader. Läsebok i geografi för enhetsskolans högstadium, realskolan och flickskolan. Stockholm
- Grosvenor, G. (Utg.) (1937) The National Geographic Magazine. Washington
- Gustafsson, B. (1961) Atlas till historien. Stockholm
- Gustafsson—Lilja—Sondén (1962) De var själva med. Del II. Lund
- Hagnell, A.—Olander, G.—Granfelt, H. (1956) Berättelser och bilder ur världshistorien. Del IV. Stockholm
- Hagnell, A.—Olander, G.—Granfelt, H. (1957) Berättelser och bilder ur världshistorien. Del V. Stockholm
- Hagnell, A.—Olander, G. (1958) Läsning till allmän historia. Stockholm
- Hallbeck, N. (1957) Mitt i Amerika. Stockholm
- Hermerén, H. (1959) Religionen och vår tid. Malmö
- Humlum, J. (1960) Geografiska typbilder. Vår värld i färg. Stockholm
- Johannesson, G.—Svensson, I. (1960) Historiska urkunder. Del 3. 1800—1900-talet. Stockholm
- Johnsson, F.—Lövgren, E. (1965) Vi läser geografi. Åk 8. Malmö
- Lilla Focus (1961) Stockholm
- Lägnert—Sternevik (1965) Möte med Amerika och Australien.
- Mjöberg, J. (1962) U.S.A. Land och folk. Lund

Moberg, V. (1961)	Nybyggarna. Stockholm
Moberg, V. (1962)	Utvandrarna. Stockholm
Nordqvist, A. (1965)	Hänt och hört, del 1, Falkenberg
Rystad—Sallnäs (1962)	Så har man sett dem.
Rystad, G.—Sallnäs, B. (1960)	Ögonvittnen berättar. Del 2. Historisk läsebok 1720—våra dagar. Malmö
Rystad—Sallnäs (1965)	Ögonvittnen berättar. 3 G.
Rystad, G.—Sallnäs, B. (1961)	Ögonvittnen berättar. Del 3. Historisk läsebok 1850—våra dagar. Malmö
Rystad—Sallnäs (1965)	Ögonvittnen berättar 4 G.
Semojnow, J. (1949)	Jordens rikedomar. Stockholm
Swedberg, S.—Hagnil, A. (1959)	Geografi, mellanstadiet. Gävle
Svensén, M. (1955)	Petroleum. Stockholm
Söderlund, E. (1957)	Med plog och svärd. Del 2. Historisk läsebok. Stockholm
United States Information Service (1956)	U.S.A. its Geography and Growth. New York
Wikberg, S. (1961)	Ungdomens världshistoria. Skildringar för skolan och hemmet. Stockholm
Wåhlin, E. (1957)	Fakta. Del III. Länder och folk. Stockholm

Statens Försöksskola i Linköping

Statens Försöksskola i Linköping inrättades 1958 med uppgift att bedriva praktisk-pedagogisk forskning och försöksverksamhet — särskilt rörande didaktiska problem — inom den obligatoriska skolans ram.

Skolan sorterar direkt under Skolöverstyrelsen, som utövar den centrala ledningen och bl. a. fastställer riktlinjerna för verksamheten.

Statens Försöksskola består av två intimt samverkande delar under direkt ledning av chefen och försöksledaren (i vissa fall i samråd med en lokal försöksnämnd).

- *Forskningsavdelningen*, vars personal utgörs av — förutom försöksledaren — en skolpsykolog, en forskningsassistent samt kontors- och biträdespersonal.
- *Den egentliga skolan*, organiserad som en vanlig grundskola med helt ogallrat (regionalt rekryterat) elevmaterial och omfattande 33 klasser med drygt 800 elever samt ett femtiotal heltidsanställda lärare.

Forsknings- och försöksverksamheten bedrivs genomgående som lagarbete under medverkan av skolans lärare. För varje projekt organiseras en arbetsgrupp, bestående av 2—5 lärare samt en representant för försöksledningen.

Arbetsgången kan variera från projekt till projekt, men normalt kan tre olika stadier i verksamheten urskiljas:

1. *primärstadiet* (planering, material- och provkonstruktion, försök i mindre skala inom skolan);
2. *verifikationsstadiet* (kontroll av resultat från primärstadiet genom fältexperiment med ett större antal klasser från olika delar av landet);
3. *introduktionsstadiet* (rapportering och introduktion av resultat från fältexperiment i det praktiska skolarbetet).

Utöver de egentliga forskningsprojekten, som genomgår samtliga dessa stadier, bedrivs en pedagogisk försöksverksamhet, där introduktionen följer direkt på primärförsöken. Syftet med denna gren av verksamheten, som främst är koncentrerad till högstadiet, är att relativt snabbt få fram nya metoder, arbetsmaterial och hjälpmedel för undervisningen i olika ämnen.

Undersökningarna är huvudsakligen inriktade på undervisningsmetodiska problem i de olika läroämnena på låg-, mellan- och högstadierna, men uppmärksamhet ägnas f. n. också bl. a. åt elevvårdsfrågor och åt metodiken i övningsämnena teckning, musik och gymnastik.

*Forskningsrapporter från Statens
Försöksskola i Linköping*

- 1 BARNENS KUNSKAPER OCH FÄRDIGHETER VID SKOL-
GÅNGENS BÖRJAN.
Kungl Skolöverstyrelsen 1961
- 2 SKRIVMASKINER I DEN ELEMENTÄRA LÄS- OCH SKRIV-
UNDERVISNINGEN.
Kungl Skolöverstyrelsen 1962
- 3 ÖVERGANG FRÅN TEXTNING TILL VANLIG SKRIVSTIL.
Experimentella studier.
Kungl Skolöverstyrelsen 1964
- 4 FÖRBEREDANDE UNDERVISNING I ENGELSKA PÅ LAG-
STADIET.
En experimentell studie.
SÖ-förlaget 1967

*Pedagogiska försök vid Statens
Försöksskola i Linköping*

- 1 Griph, F—Köhler, P. O—Ydén, B
ATT LYSSNA OCH ANTECKNA.
SÖ-förlaget 1967
- 2 Bergqvist, P—Görfelt, E—Malmquist, E
JORDSKORPAN—BRÄNSLEN.
En intensivstudie i kemi, åk 8.
SÖ-förlaget 1967
- 3 Ahl, L—Bergqvist, P—Malmquist, E—Wikberg, P
INTEGRERAD UNDERVISNING OCH MATERIALKONSTRUK-
TION. — INOM INTRESSEOMRÅDET USA I ÄMNENA HI-
STORIA, GEOGRAFI OCH SAMHÄLLSKUNSKAP. ÅK 8.
SÖ-förlaget 1967
- 4 Ahlsten, T—Görfelt, E
OXIDATION OCH REDUKTION SAMT SURA OCH BASISKA
OXIDER.
En intensivperiod i kemi, åk 9.
SÖ-förlaget 1967

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHILOSOPHY DEPARTMENT
1100 SOUTH EAST ASIAN AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60607
TEL: (773) 936-3333
WWW: WWW.CHICAGOEDU

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHILOSOPHY DEPARTMENT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHILOSOPHY DEPARTMENT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHILOSOPHY DEPARTMENT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHILOSOPHY DEPARTMENT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PHILOSOPHY DEPARTMENT

PEDAGOGISKA FÖRSÖK VID STATENS FÖRSÖKSSKOLA I LINKÖPING

Serien innehåller ett urval av rapporterna från den försöksverksamhet vid skolan som bedrivs utöver de egentliga forskningsprojekten. Försöken avser i allmänhet begränsade kursavsnitt och moment. De syftar till att få fram exempel på hur material och arbetsätt kan utformas. Rapporterna redovisar vunna erfarenheter och kan betraktas som inlägg i den pedagogiska debatten — med praktiska uppslag för den enskilde läraren.

SÖ-förlaget
SKOLÖVERSTYRELSEN

